

Κριτήριο Αξιολόγησης

Θεματική: Ελεύθερος χρόνος

* Το κριτήριο είναι διαρθρωμένο σε εξεταστική μορφή πανελλαδικών εξετάσεων

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Ένα γενικό χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι το κυνήγι του χρόνου. Όλοι τρέχουν, λαχανιάζουν, αγωνιούν και πάντοτε έχουν την αίσθηση ότι δεν πρόφτασαν κάτι. Αυτή η **παραφροσύνη** του καιρού μας, που μας σπρώχνει συνεχώς πίσω από το χρόνο, μας εμπλέκει μέσα στη ροή του χρόνου και μας αφαιρεί τη χαρά να συνυπάρχουμε με το χρόνο (συμβαδίζοντας και συνυπάρχοντας με άνεση), εκμηδενίζει τον άνθρωπο ως προσωπικότητα και ως ανθρώπινη ουσία.

Είναι έτσι φτιαγμένη η δομή του δημόσιου και ιδιωτικού μας βίου, ώστε να παγιδεύεται ο άνθρωπος μέσα στα αντικείμενα και στις απασχολήσεις. Λες και βάλαμε όλη την τέχνη και τη σοφία μας στο να συνθλίψουμε τους εαυτούς μας. Ο άδειος από τις ασχολίες χρόνος, που θα είναι δικός μας αποκλειστικά, είναι ή ελάχιστος ή ανύπαρκτος. Δεν έχουμε καιρό να συναντηθούμε με τον εαυτό μας, να αναδιπλωθούμε και να ταξιδέψουμε μέσα μας, να ονειροπολήσουμε ή να νοσταλγήσουμε, να αποχωρισθούμε απ' όλους τους εξωτερικούς περισπασμούς, σε μια αποκλειστική συνάντηση με τον εαυτό μας.

Έτσι ο χρόνος χάνεται ερήμην μας και ανακαλύπτουμε ξαφνικά την απουσία του ή με υπομνήσεις επτετειών ή με μνήμες που αναβιώνουν απροσδόκητα ή με συμπτώματα βιολογικής καταπόνησης και **ανημπορίας**. Και διαπιστώνουμε ξαφνικά πόσο εγκληματικά αποκοπήκαμε από πρόσωπα και πράγματα. Οι στιγμές που **συνιστούν** την ουσιαστική μας ζωή, με την πίκρα ή τη χαρά που περικλείουν, φεύγουν ανυποψίαστα και χάνονται **ανεκπλήρωτες**.

Δεν είναι μόνο η εμπλοκή μας μέσα σε μια ασθμαίνουσα εποχή και ο ρυθμός του βίου που μας συμπαρασύρουν στις δολιχοδρομίες¹ μιας πρωτοφανούς εξοντώσεως. Είναι και η παθολογία του καιρού μας που συμβάλλει στην εξαθλίωσή μας. Όλοι συνθλίβουμε τον ελάχιστο χρόνο που μας μένει, για να κατοχυρώσουμε την επαγγελματική και κοινωνική μας θέση. Ο ένας τρέχει στις δεξιώσεις, ο άλλος να εξασφαλίσει γνωριμίες, ο τρίτος στις υπηρεσίες για να «κυνηγήσει» τις υποθέσεις του, ένας άλλος να δικτυωθεί σε μια ομάδα ή έναν όμιλο που θα τον στηρίξει κ.λπ. **Επιδιώκουν** οι άνθρωποι θέσεις και πάλι άλλες θέσεις και συμμετοχές σε συμβούλια και σε επιτροπές, επιδιώκουν γνωριμίες, που κοστίζουν χρόνο και ταπείνωση, προσπαθούν να επιβάλουν ένα –συχνότατα– μίζερο εαυτό, που με άγχος βαδίζει στη φθορά.

Και όλα αυτά ξεκινούν (πέρα από την ανθρώπινη κενοδοξία) από μια αβεβαιότητα, από την ανασφάλεια του ανθρώπου. Και τρέχουν οι «τλήμονες θνητοί»² να εξασφαλίσουν εύνοιες και χρήμα. Και ο χρόνος εκδικείται για το θάνατό του. Και η εκδίκηση είναι βαριά και αναπότρεπτη.

Αριστόξενος Σκιαδάς, *Διαπιστώσεις*, Αθήνα 1977
(Διασκευή).

¹δολιχοδρομίες: αγώνες δρόμου μεγάλων αποστάσεων.

²τλήμονες θνητοί: ταλαίπωροι άνθρωποι.

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Κωνσταντίνος Καβάφης «Όσο μπορείς»

Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου,
μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες.

Μην την εξευτελίζεις πηαίνοντάς την,
γυρίζοντας συχνά κ' εκθέτοντάς την
στων σχέσεων και των συναναστροφών
την καθημερινήν ανοησία,
ώς που να γίνει σα μια ξένη φορτική.

ΘΕΜΑ Α

A1. Να πυκνώσετε το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου I «Ένα γενικό χαρακτηριστικό της εποχής μας ... φεύγουν ανυποψίαστα και χάνονται ανεκπλήρωτες.» (60-70 λέξεις)

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το Κείμενο 1, τις παρακάτω περιόδους λόγου, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αποσπάσματα από το κείμενο:

α. Σύμφωνα με τον συγγραφέα η καθημερινότητα των ανθρώπων υποσκάπτει τον εαυτό τους και τους αλλοτριώνει.

β. Παρότι το άτομο δεν έχει εν γένει ελεύθερο χρόνο, βρίσκει για να διαθέσει στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του.

γ. Οι άνθρωποι διαθέτουν τον ελάχιστο χρόνο τους σε δραστηριότητες που θα ωφελήσουν στην εργασία τους μόνο.

δ. Η εξασφάλιση επαγγελματικής και κοινωνικής θέσης στην κοινωνία είναι ενέργειες λυσιτελείς για το άτομο όσον αφορά την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου του.

ε. Ο συγγραφέας καταλήγει ότι οι άνθρωποι διαχειρίζονται λανθασμένα και αδιαφόρετα τον ελεύθερό τους χρόνο.

Μονάδες 10

B2. α. Ποια η πρόθεση του συντάκτη του Κειμένου I στην τέταρτη παράγραφο; Πώς ο τρόπος/οι τρόποι που επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή;

Μονάδες 10

β. «Ανακαλύπτουμε ξαφνικά την απουσία του ή με υπομνήσεις επετείων ή με μνήμες και διαπιστώνουμε ξαφνικά πόσο εγκληματικά αποκοπήκαμε από πρόσωπα και πράγματα.» Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης και να το μετατρέψετε στο αντίθετο. Ποια αλλαγή παρατηρείτε στο ύφος κατά τη μετατροπή;

Μονάδες 5

B3. α. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω εντόνως σημειωμένες λέξεις του κειμένου: *παραφροσύνη, ανημποριάς, συνιστούν, ανεκπλήρωτες, επιδιώκουν.*

β. Τι δηλώνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου; (έτσι, ή, για να)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ποιο είναι το ερώτημα που κατά τη γνώμη σου θέτει το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη; Ποια είναι η δική σου απάντηση ως νέου που ζει σε μια εποχή που οι άνθρωποι δεν διαχειρίζονται τον χρόνο τους προς την καλλιέργεια και διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους, αλλά παγιδεύονται στα καθημερινά και εφήμερα;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Σε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας και αξιοποιώντας το κείμενο αναφοράς να παρουσιάσετε τις συνέπειες της κακής διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου από τον σύγχρονο άνθρωπο και να διατυπώσετε προτάσεις για τη δημιουργικότερη αξιοποίησή του. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30